

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON MUUTOS TEHDÄÄN ITSEHALLINTOALUEILLA - OMA-ALOITTEINEN JA AKTIIVINEN KEHITTÄMINEN KANNATTAA

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tarkoittaa huomattavaa muutosta palvelujen rakenteisissa. Tätäkin tärkeämpää on asiakaslähtöisyyden lisääminen ja siitä näkökulmasta kehitettävä täydellinen palveluiden integraatio. Se edellyttää uudistuksia sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnassa. Kunnissa ja kuntayhtymissä onkin eri maakunnissa ja sairaanhoitopiireissä ryhtytty aktiivisesti kehittämään toimintaa. Epätietoisuutta on siitä, onko alueiden oma kehittämistyö tässä vaiheessa toivottavaa vai pitäisikö kehittämisessä odottaa valtioneuvoston mahdollisesti antamia yhteisiä linjauksia. Tästä asiasta on tarpeen antaa ministeriöiden yhteinen viesti.

Tässä esitetty viesti kunnille ja kuntayhtymille alueellisen kehittämisen ja muutoksen valmistelun etenemisestä on käsitelty sote- uudistuksen projektiryhmässä 30.11.2015 ja hallituksen reformiministeriryhmässä 3.12.2015. Viesti asetetaan saataville sote- ja aluehallintouudistuksen verkkosivuilla ja uutiskirjeenä. Se kuvaa uudistukseen osallistuvien ministeriöiden yhteistä näkemystä:

Muutos tehdään alueilla. Aktiivinen kehittäminen kannattaa!

Valtioneuvosto tulee vuoden 2016 puolivälistä lähtien järjestämään systemaattisen muutostuen tuleville itsehallintoalueille. Muutostuen keskeiset toteuttajat ovat sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Muutostuki toteutetaan yhteistyössä Kuntaliiton kanssa. Valtioneuvosto päättää myös sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistusta koskevan lainsäädännön perusteella myös itsehallintoalueiden toiminnan käynnistämistä valmistelevalta väliaikaishallinnosta, joka käynnistyy vuonna 2017.

Alueilla voidaan jatkaa ja on suositeltavaa tehdä oma-aloitteista sosiaali- ja terveyden huollon toiminnallista kehittämistä ilman, että odotetaan valtioneuvoston järjestämän muutostuen käynnistymistä ja erityisesti itsehallintoalueen toimintaa käynnistävää väliaikaishallintoa. Väliaikaishallinnossakin olisi hyvä voida nojautua mahdollisimman pitkälti maakunnissa jo sovituihin rakenteisiin, Tarvittavaa muutosvalmistelua ja toiminnallista kehittämistä on perusteltua tehdä aktiivisesti ja oma-aloitteisesti tulevilla itsehallintoalueilla eli maakunnissa. Tällöin voidaan ottaa parhaiten huomioon alueiden omat erityispiirteet.

Alueilla voidaan sopia tarvittavista yhteistyömuodoista

Alueilla voidaan sopia yhteistyössä tarvittavista yhteistyöelimistä ja organisaatioista. Organisaatioiden olisi hyvä olla keveitä ja helposti sulautettavissa uusiin itsehallintoalueisiin. Mikäli kehittämistyössä harkitaan uusia kuntayhtymiä, on tällöin pidettävä niiden perustamiseen liittyvät hallintokustannukset mahdollisimman pieninä ja suunniteltava toteutus siten, että sote-kuntayhtymien toiminta voidaan sulauttaa 1.1.2019 lukien uusien itsehallintoalueiden kanssa.

On suositeltavaa, että maaliskuussa 2016 tulevilla itsehallintoalueilla, jotka muodostetaan maakuntajaon pohjalta, pidettäisiin kuntien ja kuntayhtymien yhteiskokoukset tai neuvottelut, joissa suunnitellaan ja sovitaan siitä, miten alueella yhdessä tehdään toiminnallista kehittämistyötä sote-uudistukseen valmistautumiseksi ja sen tavoitteiden toteuttamiseksi. Kokouk-

sisä ja jatkotyössä on tärkeää olla mukana kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja toimijoiden asiantuntemus.

Alueellisessa kehittämisessä tärkeintä asiakaslähtöinen integraatio

Alueellisessa muutoksen valmistelussa ja alueellisessa kehittämisessä tärkeää on, että siinä:

- keskiössä ovat asiakkaiden mahdollisuudet saada integroituja palveluita oikea-aikaisesti
- ovat aktiivisesti ja tasapainoisesti mukana kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja toimijat kuten esimerkiksi kuntien sosiaalipalvelut ja sosiaalihuollon vaativamman tason erityiset palvelut, perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, työterveyshuollon edustajat sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimijat.
- haetaan mahdollisuuksia parantaa tehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä saada aikaan säästöjä

Olellaisiin huomioon otettava seikka on, että asiakkaan saama palvelu on sujuva kokonaisuus. Palvelussa yhdistetään asiakkaan tarpeiden mukaisesti joustavasti erilaisia sosiaali- ja terveyspalveluiden keinoja, toimenpiteitä ja osaamisia. Tämä edellyttää, että palvelu- ja hoitoketjuja johdetaan kokonaisuutena ja asiakastieto siirtyy sujuvasti toimijoiden välillä. Palveluketjut tulevat useisiin eri tuottajiin perustuvassa kokonaisuudessa välttämättä olemaan organisaatiotilat ylittäviä.

Palvelukokonaisuuksien ja niihin liittyvien palveluketjujen kehittämisessä on tarpeen miettiä, miten alueella hyödynnetään yliopistosairaaloiden ja sosiaalialan osaamiskeskusten osaamista. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ja ICT-ratkaisujen osalta sote-uudistuksen projektiryhmä on 19.10.2015 kehottanut määrätietoisesti jatkamaan kansallisten vaatimusten mukaisia toiminnan kehittämisprojekteja. <http://alueuudistus.fi/soteuudistus/digitalisaatio>

Lisätietoja:

- projektinjohtaja, alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti, sosiaali- ja terveysministeriö & valtiovarainministeriö, puhelin 02951 63012, sähköposti tuomas.poysti@stm.fi
- osastopäällikkö, ylijohtaja Kirsi Varhila, sosiaali- ja terveysministeriö, puhelin 02951 63338, kirsi.varhila@stm.fi
- osastopäällikkö, ylijohtaja Päivi Laajala, valtiovarainministeriö, puhelin 0295530026, paivi.laajala@vm.fi

